

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗАКОНЫ

Татарстан Республикасы Конституция советы турында

Татарстан Республикасы
Дәүләт Советы тарафыннан
2023 елның 8 июнендә
кабул ителде

1 статья. Әлеге Законның жайга салу предметы

Әлеге Закон Татарстан Республикасы Конституция советының статусын, вәкаләтләрен, аны оештыру нигезләрен һәм эшчәнлегенә максатларын, составын һәм аны оештыру тәртібен, шулай ук Татарстан Республикасы Конституция советы әгъзаларының статусын билгели.

2 статья. Татарстан Республикасы Конституция советы статусы

1. Татарстан Республикасы Конституция советы (алга таба – Конституция советы) «Аерым федераль конституциячел законнарга үзгәрешләр кертү турында» 2020 елның 8 декабрдәге 7-ФКЗ номерлы Федераль конституциячел закон һәм Татарстан Республикасы Конституциясе нигезендә төзелә һәм үз эшчәнлеген Татарстан Республикасында конституциячел законлылыкны ныгыту максатларында гамәлгә ашыра торган даими эшлөчә Татарстан Республикасы дәүләт органы булып тора.

2. Конституция советының эшчәнлек тәртібе, шул исәптән Конституция советы актларын кабул итү сроклары, федераль законнар, әлеге Закон һәм башка Татарстан Республикасы законнары нигезендә Татарстан Республикасы Конституция советы Регламенты (алга таба – Конституция советы Регламенты) белән билгеләнә. Конституция советы эшчәнлегенә төп рәвеште утырышлардан гыйбарәт, аларда аның вәкаләтләренә керткән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Конституция советы юридик зат булып тора, Татарстан Республикасы Дәүләт гербы сурәтләнгән һәм үз исеме төшерелгән мөһөргә һәм бланкларга ия була.

3 статья. Конституция советы эшчәнлегенә хокукый нигезе

Конституция советы үз эшчәнлеген Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, федераль конституциячел законнар,

федераль законнар һәм Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актлары, өлеге Закон, бүтөн Татарстан Республикасы законнары һәм норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашыра.

4 статья. Конституция советының эшчәнлек принциплары

Конституция советы эшчәнлеге законлылык, объективлык, оештыру мөстәкыйльлеге, функциональ бәйсезлек, коллегияльлек, ачыклык һәм хәбәрдарлык принципларына нигезләнә.

5 статья. Конституция советы вәкаләтләре

1. Конституция советы Татарстан Республикасы Рәисе, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, аның Президиумы һәм комитетлары, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатлары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасында Бала хокуклары буенча вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасы Рәисе каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнары мөрәжәгәте буенча түбәндәгеләрнең конституциячеллеге яисә конституциячел булмавы турында бәяләмәләр чыгара:

1) Татарстан Республикасы законнарының яисә аларның аерым нигезләмәләренең;

2) Татарстан Республикасы Рәисе, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты, башка Татарстан Республикасы башкарма хакимият органнары норматив хокукый актларының;

3) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнары норматив хокукый актларының.

2. Конституция советы Татарстан Республикасы законнары яисә аларның аерым нигезләмәләре, Татарстан Республикасы Рәисенең, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының, башка Татарстан Республикасы башкарма хакимият органнарының, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары белән үз хокуклары бозылган дип санаучы гражданның һәм оешмаларның мөрәжәгәтләре буенча өлеге норматив хокукый актларның конституциячеллеге яисә конституциячел булмавы турында бәяләмәләр чыгара.

3. Конституция советы Татарстан Республикасы Конституциясен кабул итү, Татарстан Республикасы Конституциясенә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Татарстан Республикасы Дәүләт Советына кертелгән законнар проектлары (алга таба – Татарстан Республикасы законы проекты) буенча бәяләмәләр чыгара.

4. Конституция советы Татарстан Республикасы Рәисе, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, аның Президиумы һәм комитетлары, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатлары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасында Бала хокуклары буенча вәкаләтле вәкил, Татарстан

Республикасы Рәисе каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнары, гражданнар һәм оешмалар мөрәжәгәте буенча Татарстан Республикасы Конституциясе нигезләмәләренә аңлатма бирә.

5. Конституция советы Татарстан Республикасы Рәисе мөрәжәгәте буенча Татарстан Республикасы исеменнән Россия Федерациясе субъектлары белән төзелә торган шартнамәләр (киләшүләр) проектларының (алга таба – Татарстан Республикасы шартнамәсе проекты) Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килүе турында үз фикерен белдерә.

6. Конституция советы Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә Татарстан Республикасы дәүләт органнары, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнары, шулай ук иҗтимагый берләшмәләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә.

7. Конституция советы Татарстан Республикасы конституциячел законлылык үсешен фәнни-методик тәэмин итүне гамәлгә ашыра.

8. Конституция советы Татарстан Республикасы халкын хокукый агартуга, анда хокукый культураны булдыруга һәм үстерүгә ярдәм итә.

9. Конституция советы гражданнар мөрәжәгәтләрен федераль законда билгеләнгән тәртиптә карый.

10. Конституция советы Конституция советы Регламентын, Татарстан Республикасы Конституция советы аппараты турында нигезләмәне раслый.

6 статья. Конституция советы составы һәм аны төзү тәртибе

1. Конституция советы, Конституция советы Рәисен дә кертеп, өч Конституция советы әгъзасыннан тора.

2. Конституция советы әгъзалары вазыйфага Татарстан Республикасы Дәүләт Советы тарафыннан Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән билгеләп куела.

3. Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Конституция советы әгъзаларына бер кандидатны Татарстан Республикасы Рәисе, ике кандидатны Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисе тәкъдим итә.

4. Конституция советы әгъзасын вазыйфага билгеләп кую индивидуаль тәртиптә гамәлгә ашырыла һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы карары белән рәсмиләштерелә.

5. Конституция советы Рәисе вазыйфага Татарстан Республикасы Дәүләт Советы билгеләп куйган Конституция советы әгъзалары арасынан Татарстан Республикасы Дәүләт Советы тарафыннан Татарстан Республикасы Рәисе тәкъдиме белән билгеләп куела.

6. Конституция советы, составында кимендә ике Конституция советы әгъзасы булганда, үз эшчәнлеген гамәлгә ашырырга хокуклы.

7. Конституция советы әгъзасы вәкаләтләре туктатылган очракта вакантлы урынга башка затны билгеләп кую турындагы тәкъдим Татарстан Республикасы Дәүләт Советына әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә тиешенчә Татарстан

Республикасы Рәисе һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисе тарафыннан кертелә.

7 статья. Конституция советы әгъзасына кандидатка карата куела торган таләпләр

«Юриспруденция» белгечлеге буенча югары юридик белеме яисә «Юриспруденция» әзерлек юнәлеше буенча бакалавр дипломы булганда «магистр» квалификацияле (дәрәжәле) «Юриспруденция» әзерлек юнәлеше буенча югары белеме булган, юриспруденция өлкәсендә кимендә 10 ел эш стажы булган, хөкем ителүе булмаган яисә хөкем ителмәгән йә аңа карата жинаять эзәрлекләве реабилитация нигезендә туктатылган, 35 яшьтән яшьрәк булмаган Россия Федерациясе гражданы Конституция советы әгъзасы була ала.

8 статья. Конституция советы әгъзасы статусы

1. Конституция советы әгъзалары Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфаларын били һәм үз вәкаләтләрен профессиональ даими нигездә башкара.

2. Конституция советы әгъзасы үз статусына туры килми торган эшчәнлекне вазыйфага билгеләнеп куелган көннән башлап 14 календарь көн эчендә туктатырга тиеш.

3. Конституция советы әгъзалары вазыйфага биш елга билгеләнеп куела. Бер үк зат Конституция советы әгъзасы итеп ике сроктан артыкка билгеләнеп куела алмый.

4. Конституция советы әгъзаларына Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфаларын биләүгә бәйле Россия Федерациясе законнарында һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән чикләүләр, тыюлар һәм бурычлар тарала.

9 статья. Конституция советы Рәисе

1. Конституция советы Рәисе:

1) Конституция советы утырышларын әзерләүгә житәкчелек итә, аларны чакыра һәм аларга рәислек итә;

2) Конституция советына аның утырышларында каралырга тиешле мәсьәләләрне фикер алышуга кертә;

3) дәүләт органнары, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, ижтимагый берләшмәләр, оешмалар белән үзара эшчәнлектә Конституция советын тәкъдим итә;

4) Конституция советы аппаратына гомуми житәкчелекне гамәлгә ашыра;

5) әлеге Закон һәм Конституция советы Регламенты нигезендә башка вәкаләтләрне башкара.

2. Конституция советы Рәисе үз вәкаләтләрен башкара алмаган очракта аның вәкаләтләрен вакытлыча башкару тәртибе Конституция советы Регламенты белән билгеләнә.

10 статья. Конституция советы әгъзасы вәкаләтләрен туктату

1. Конституция советы әгъзасы вәкаләтләре Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның вәкаләтләрен туктату өчен каралган нигезләр буенча туктатыла.

2. Конституция советы әгъзасы вәкаләтләре Татарстан Республикасы Дәүләт Советы карары белән туктатыла.

3. Конституция советы Рәисе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында тәкъдим Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисе тарафыннан кертелә. Конституция советының башка әгъзалары вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында тәкъдим Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Конституция советы Рәисе тарафыннан кертелә.

11 статья. Конституция советы актлары

1. Конституция советы әлеге Законның 5 статьясындагы 1 – 3 һәм 5 өлешләрендә саналган мәсьәләләр буенча бәяләмәләр, ә әлеге Законның 5 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән мәсьәлә буенча аңлатмалар кабул итә.

2. Конституция советы бәяләмәләре Конституция советы тарафыннан тикшерелгән материалларга нигезләнгән булырга тиеш. Бәяләмә чыгарганда Конституция советы карала торган норматив хокукый актының, Татарстан Республикасы законы проектының, Татарстан Республикасы шартнамәсе проектының турыдан-туры мәгънәсен бәяли. Норматив хокукый акты караганда Конституция советы аңа рәсми һәм башка аңлатмада яисә гамәлдәге хокук куллану тәҗрибәсендә бирелә торган мәгънәне дә бәяли. Конституция советы бары тик мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән мәсьәлә буенча гына, ә норматив хокукый акты караганда аның мөрәҗәгатьтә конституциячеллегенә шик белдерелгән өлешенә карата гына бәяләмә чыгара. Бәяләмә чыгарганда Конституция советы мөрәҗәгатьтә бәян ителгән нигезләүләргә һәм дәлилләүләргә бәйле түгел.

3. Конституция советы бәяләмәдә Татарстан Республикасы норматив хокукый актының, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлеге жирле үзидарә органы норматив хокукый актының яки аларның аерым нигезләмәләренен, Татарстан Республикасы законы проектының, Татарстан Республикасы шартнамәсе проектының Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килүе яисә туры килмәве турында фикерләрен бәян итә.

4. Бәяләмә, аңлатма Конституция советы тарафыннан ачык тавыш бирү нәтиҗәләре буенча кабул ителә. Конституция советының кимендә ике әгъзасы яклап тавыш биргән очракта Конституция советы бәяләмәсе, аңлатмасы кабул ителгән дип санала. Конституция советы әгъзаларының берәрсенен вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә ул сәламәтлегенә яки вәкаләтләренә башкаруга вакытлыча комачаулык итә торган башка хәлләргә бәйле рәвештә вакытлыча булмаган очракта, бәяләмә, аңлатма кабул иткәндә Конституция советы әгъзалары

тавышы тигез бүленсә, Конституция советы Рәисе яисә Конституция советы Рәисе вазыйфаларын вакытлыча башкаручы тавышы хәлиткеч була.

5. Конституция советы бәяләмәсе чыгарылган көннән алып 10 көннән дә соңга калмыйча Конституция советы бәяләмәсе кагыла торган Татарстан Республикасы дөүләт органнарына, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре җирле үзидарә органнарына, вазыйфаи затларга җибәрелә.

6. Әлеге Законның 5 статьясындагы 1 һәм 2 өлешләрендә саналган мәсьәләләр буенча чыгарылган Конституция советы бәяләмәсе, Конституция советы аңлатмасы «Ватаным Татарстан», «Республика Татарстан» газеталарында басылып чыгарга, «Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында» (PRAVO.TATARSTAN.RU), шулай ук Конституция советының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

7. Татарстан Республикасы норматив хокукый актын, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлеге җирле үзидарә органы норматив хокукый актын йө аларның аерым нигезләмәләрен Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип таныган яки хокукый жайга салудагы өзеклекне юкка чыгару таләбе булган Конституция советы бәяләмәсе өлеге норматив хокукый актыны чыгарган орган (вазыйфаи зат) тарафыннан Конституция советы бәяләмәсе басылып чыкканнан соң өч айдан да соңга калмыйча мәҗбүри каралырга тиеш.

12 статья. Татарстан Республикасында конституциячел законлылык торышы турында доклад

Конституция советы Татарстан Республикасы Рәисенә һәм Татарстан Республикасы Дөүләт Советына елга бер тапкыр Татарстан Республикасында конституциячел законлылык торышы турында доклад юллый. Доклад Татарстан Республикасы Дөүләт Советы утырышында Конституция советы Рәисе тарафыннан тәкъдим ителә.

13 статья. Конституция советы аппараты

1. Конституция советы эшчәнлеген Конституция советы аппараты тәмин итә.

2. Конституция советы үзенең чыгымнар сметасы кысаларында Конституция советы аппараты структурасын һәм штат расписаниесен билгели.

3. Конституция советы аппараты хезмәткәрләре Татарстан Республикасы дөүләт граждан хезмәткәрләре булып тора.

4. Конституция советы эшчәнлеген техник яктан тәмин итү максатларында Конституция советы аппараты штат расписаниесенә Татарстан Республикасы дөүләт граждан хезмәте вазыйфаларына кертелмәгән вазыйфалар өстәлергә мөмкин.

14 статья. Конституция советы эшчәнлеген финанс белән тәмин итү

1. Конституция советы эшчәнлеге финанс белән Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән тәмин ителә.
2. Конституция советын финанслау чираттагы финанс елына һәм план чорына Татарстан Республикасы бюджеты турында законда аерым статья белән карала.

15 статья. Әлеге Законның үз көченә керүе

Әлеге Закон рәсми басылып чыккан көннән соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Татарстан Республикасы
Рәисе

Р.Н. Миңнеханов

Казан, Кремль
2023 ел, 13 июнь
№ 44-ТРЗ